

György Enyedi (ed.): *Social Change and Urban Restructuring in Central Europe*
Budapest, Akadémiai Kiadó 1998, 287 s.

Impulsem pro vznik této knihy byla snaha zaplnit poznatkovou mezeru způsobenou nedostatkem podrobných analýz změn, které proběhly ve městech střední a východní Evropy po pádu socialistického zřízení. Jak říká editor této knihy György Enyedi, byly některé aspekty tohoto přechodu ve městech – např. bydlení nebo privatizace – diskutovány poměrně široce, jiné však byly opomíjeny. Přechod, který se odehrával ve městech zemí bývalého socialistického bloku, není možné chápat pouze jako analogii procesů probíhajících na celém světě. Tento proces má svébytné charakteristiky, které jej od ostatních obdobných změn odlišují.

Kniha je rozdělena do dvanácti autorských kapitol, zastoupení jsou přispěvatelé angličtí, čeští, maďarští, polští a slovenští. Jednotlivé příspěvky analyzují vybraná města – mezi nimi i města hlavní – v České republice, Maďarsku, Polsku, Slovensku a Slovinsku.

Úvodní kapitolu napsal sám editor. György Enyedi zde identifikuje hlavní charakteristiky přechodu ve městech a analyzuje pozici, kterou středoevropská městská síť zaujímá v rámci celoevropské sítě měst. Podle autora se na současném utváření středoevropského městského systému podílely tři transformační procesy: přechod od státem plánované ekonomiky a socialistického politického systému k tržní ekonomice a demokratickému politickému systému, opožděný přechod od industriálního města k postindustriálnímu a všeobecná transformace globální ekonomiky. To vše vedlo k dramatickým změnám, pokud jde o složení a chod městské společnosti, funkce města a vzhled městské zástavby.

Další příspěvky si kladou za úkol charakterizovat dílčí stránky tohoto procesu: systém místní vlády v postsocialistických městech (Robert J. Bennett), sociální polarizaci městských společenství v Budapešti, Praze a Varšavě (Grzegorz Węclawowicz), změny sociál-

ní a sociálně prostorové struktury v maďarských městech (János Ladányi a Iván Szelenyi), mezinárodní migraci do středoevropských měst (Dušan Drbohlav a Zdeněk Čermák), vznikající trh s nemovitostmi sloužícími komerčním účelům v Budapešti, Praze a Varšavě (Luděk Sýkora), změny probíhající v sektoru bydlení (József Hegedüs a Iván Tósis), situaci a vývoj obytných komplexů – nových měst z doby socialistické industrializace, v tom i pěti měst na území Československa (Viktória Szirmai), restrukturalizace průmyslu na příkladu Budapešti (Györgyi Barta). Tři závěrečné příspěvky pojednávají o estetických změnách ve vizuální podobě Prahy a Budapešti (Ilona Sármany-Parsons), o polských pohraničních regionech a jejich přeshraniční spolupráci (Marek Potrykowski) a o možném vzniku euroregionu Vídeň-Bratislava-Győr (J. Rechnittzer a M. Döményová).

Publikace významně přispívá k poznání procesů, které mění dřívější socialistická města do jejich dnešní podoby.

Daniel Čermák

Karel Schmeidler a kol.: *Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě*
Brno, Nakladatelství PC-DIR spol. s.r.o. 1997, 292 s.

Po patnácti letech, které uplynuly od vydání Musilových skript *Sociologie pro architektky a urbanisty* (Fakulta architektury ČVUT, 1982), vyšla pod redakcí Karla Schmeidlera další příručka sociologie určená studentům těchto oborů. Chce jim ukázat, že architekturu je nutné vnímat jako součást prostředí, ve kterém žijeme, pohybujeme se, studujeme, pracujeme, trávíme svůj volný čas. Proto je třeba přistupovat k architektuře také z hlediska jejich sociálních aspektů a tato hlediska při navrhování a realizaci nových staveb zohlednit. A o to právě jejím autorům jde – ukázat onen sociologizující pohled na architekturu. Jak sami uvádějí, je stěžejní ideou monografie myšlenka, že prostředí měst, vesnic, náměstí, ulic, budov a bytů musí být vytváře-